

Digitalizacja materiałów źródłowych do dziejów miasta Bnina

Z zadowoleniem i nadzieją Archiwum Państwowe w Poznaniu przyjęło na początku 2012 roku zapowiedź nawiązania bliższej współpracy z władzami Miasta i Gminy Kórnik w zakresie digitalizacji i udostępnienia w Internecie materiałów archiwalnych miejskich i cechowych miasta Bnina przechowywanych w poznańskim Archiwum.

Bardzo ważną okolicznością, którą brano pod uwagę przystępując do realizacji ww. projektu, były i są zabiegi władz Gminy Kórnik oraz mieszkańców Bnina o przywrócenie praw miejskich Bninowi, a raczej jak postuluje dr Kazimierz Krawiarz¹, doprowadzenie do rozszerzenia nazwy miasta Kórnik o nazwę Bnin, tak aby miasto uzyskało administracyjną nazwę „Kórnik – Bnin”. W tej sprawie zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w efekcie których 79 % głosujących w październiku 2011 roku opowiedziało się za przywróceniem praw miejskich. Jak jednak podkreśla wspomniany dr Kazimierz Krawiarz, znawca problemu, pytanie w referendum zostało postawione nietrafnie, gdyż nie oddawało w pełni istoty problemu. Bnin jako miejscowość istnieje i mimo iż 1 stycznia 1935 roku stracił prawa miejskie, to od października 1939 r. jest częścią miasta Kórnik. Tak, więc raczej niecelowe są zabiegi o przywrócenie praw miejskich nieistniejącemu miastu. Zasadnicze działania należałoby raczej skoncentrować właśnie na staraniach o wspomniane wyżej rozszerzenie dotychczasowej nazwy miasta. W ten sposób naprawiono by zaniechanie urzędników sprzed 50 lat, kiedy zapomniano w piśmie skierowanym do Prezesa Rady Ministrów wprowadzić zapis o sposobie realizacji uchwały Miejskiej Rady Narodowej w Kórniku z dnia 27 maja 1959 r. w sprawie włączenia Bnina i Prowentu w skład jednostki administracyjnej Kórnik. Ponadto i co ważniejsze, dokonano by swego rodzaju zadośćuczynienia oczekiwaniom lokalnej społeczności odwołującej się nie bezpodstawnie do chlubnej przeszłości miasta Bnina. Najlepszym a zarazem najbardziej wymownym świadectwem na potwierdzenie tego faktu są archiwalia miejskie i cechowe Bnina przechowywane w zasobie poznańskiego Archiwum. Są to bardzo cenne materiały źródłowe, na kartach których spisane zostały przebogate dzieje grodu lokowanego prawdopodobnie w 1295 roku. Do tej pory z uwagi na topografię zasobu archiwalnego dostęp do wspomnianych materiałów był możliwy tylko w pracowni naukowej naszego Archiwum w Poznaniu. Mając na uwadze powyższe argumenty, nie była zaskoczeniem, dla niżej podpisanego, propozycja złożenia wizyty w Archiwum przez przedstawicieli władz Kórnik, do której doszło w połowie stycznia 2012 r. Podczas kilkugodzinnego spotkania, w którym

¹ Kazimierz Krawiarz, Bnin. Krajobraz po konsultacjach; w: Nasza Gmina Kórnik nr 11(13), listopad 2011, s. 6.

uczestniczyli Pan Leszek Książek – Sekretarz Gminy Kórnik, Pan Robert Jankowski oraz wspomniany Kazimierz Krawiarz, zapoznano znamienitych gości z historią Archiwum, jego podstawowymi funkcjami, a następnie zaprezentowano system informacji naukowej o zasobie na przykładzie pracowni naukowej oraz działalność Pracowni Digitalizacji i Pracowni Konserwacji Materiałów Archiwalnych. Jednak zasadniczym punktem wizyty było umożliwienie zapoznania się z najcenniejszymi materiałami archiwalnymi bezpośrednio dotyczącymi miasta Bnina. Tak, więc z magazynów archiwalnych zostały wyjęte dokumenty oraz księgi przechowywane w zespole Akta miasta Bnina z okresu staropolskiego oraz najstarsze dokumenty cechowe.

W efekcie nawiązanej współpracy, na początku lutego 2012 r. przystąpiono do praktycznej realizacji projektu pn. „Digitalizacja i udostępnienie w Internecie archiwaliów Bnina”. Realizacja zadania objęła digitalizację następujących zespołów archiwalnych:

1. Akta miasta Bnina z lat 1532-1935 [1935-1939], 36 jedn. archiwalnych, 9608 stron/kart;
2. Cechy miasta Bnina z lat 1629-1747, 3 jedn. archiwalne, 7 stron/kart.

Tak, więc łącznie zdigitalizowano 9 615 stron/kart pochodzących z 39 jednostek archiwalnych. Zdigitalizowane materiały będą udostępnione szerokiej rzeszy Użytkowników dzięki wydaniu niniejszej płyty DVD oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej i portalu archiwalnym „szukajwarchiwach”. Jesteśmy przekonani, iż realizacja projektu digitalizacji usatysfakcjonuje przede wszystkim lokalną społeczność mieszkańców, środowisko naukowe, regionalistów i genealogów oraz skutecznie pomoże władzom Gminy Kórnik w staraniach o rozszerzenie administracyjnej nazwy miasta.

Jako kustosz tych cennych materiałów nie ukrywam, iż ważny jest również dla nas obowiązek ich fizycznego zabezpieczenia. Uzyskanie cyfrowego obrazu poprzez digitalizację materiałów archiwalnych w znacznym stopniu ograniczy konieczność udostępniania ich oryginałów, a więc wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa.

Reasumując cele bezpośrednie, które zamierzamy poprzez ten projekt zrealizować to należy szczególnie podkreślić:

- a) usprawnienie i zwiększenie dostępu do zdigitalizowanej części zasobu archiwalnego dotyczącej dziejów Bnina poprzez połączenia internetowe,
- b) stworzenie dodatkowych nowych możliwości dla pracowników naukowych i nauczycieli, wykorzystania w sposób nowatorski źródeł archiwalnych dotyczących Bnina w pracy naukowej i dydaktycznej z młodzieżą akademicką i szkolną,
- c) szerokie rozpropagowanie wśród młodego pokolenia wiedzy o bogatej historii Bnina poprzez umożliwienie drogą internetową pełnego dostępu do źródeł archiwalnych,

d) ochrona oryginałów materiałów archiwalnych.

Warto również zwrócić uwagę na szerszy wymiar omawianego zadania, a mianowicie na cele nadrzędne, do których zaliczyć możemy:

- a) realizację Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, przyjętej przez Rząd RP w dniu 21 września 2004 r.,
- b) realizację Narodowego Programu Ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego,
- c) realizację Programu digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009-2020, ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- d) upowszechnienie polskiego i europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Realizacja tak ważnego projektu była możliwa dzięki finansowej i organizacyjnej pomocy Miasta i Gminy Kórnik. Tak, więc słowa wdzięczności kieruję przede wszystkim pod adresem Pana Jerzego Lechnerowskiego – Burmistrza Miasta i Gminy Kórnik, który nie tylko przychylnie i ze zrozumieniem odniósł się do projektu digitalizacji archiwaliów Bnina, ale dzięki jego zaangażowaniu praktycznie wdrożone zostały procedury dofinansowania całego przedsięwzięcia.

Szczególne wyrazy podziękowania należą się Panu Leszkowi Książkowi – Sekretarzowi Miasta i Gminy Kórnik. To on, jako współinicjator i pomysłodawca projektu z wielką determinacją nadzorował i koordynował współpracę między instytucjami bezpośrednio zaangażowanymi w jego realizację.

Na wyjątkowe słowa uznania zasłużył Pan dr Kazimierz Krawiarz. Dzięki jego bezpośredniemu zaangażowaniu i modelowej roboczej współpracy z naszym Archiwum, praktyczna realizacja projektu przebiegała bardzo sprawnie i zgodnie z przyjętym harmonogramem. Sprawność organizacyjna i skuteczność działania, z jaką spotykaliśmy się na co dzień zasługuje na szczególne podkreślenie i podziękowanie

W realizację projektu zaangażowani byli również pracownicy Archiwum Państwowego w Poznaniu. Pani st. kustosz Zofia Wojciechowska, wykonała trudne i pracochłonne czynności związane z weryfikacją i uzupełnieniem inwentarzy zdigitalizowanych zespołów archiwalnych. Opracowała również obszerne charakterystyki naukowe materiałów archiwalnych znajdujących się w Aktach miasta Bnina i Cechach miasta Bnina. Żmudne i wymagające wyjątkowej precyzji prace związane z samym skanowaniem dokumentów zostały w całości zrealizowane w Pracowni Reprograficznej przez Panią Małgorzatę Kaczmarek – kierowniczkę Pracowni oraz Panią Aleksandrę Urbańska. Natomiast czynności związane z tzw. obróbką komputerową zdigitalizowanych materiałów archiwalnych oraz

przygotowanie szaty graficznej wydawnictwa elektronicznego wykonali informatycy, Pan Tomasz Balcerek i Pan Wojciech Nawrocki we współpracy z Panem Robertem Jankowskim z Urzędu Miasta i Gminy Kórnik.

Dziękując wysokiej Radzie i Zarządowi Miasta i Gminy Kórnik za okazaną pomoc, przychylność i zrozumienie dla realizacji bardzo ważnego projektu zapewniam, iż Władze Miasta Kórnik na stałe w wieczystej i wdzięcznej pamięci Archiwum zapisały się jako dobrodzieje i fundatorzy elektronicznej wersji źródeł do najstarszego okresu dziejów Bnina. Mam również nadzieję, iż realizacja tego zadania będzie początkiem procesu digitalizacji kolejnych materiałów archiwalnych dotyczących zarówno Bnina jak i Kórnik, przechowywanych w archiwach państwowych.

Henryk Krystek
(dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu)

Poznań, 2012-03-19